

Коментарі

Київського національного університету імені Тараса Шевченка щодо проекту висновку ГЕР про результати акредитаційної експертизи освітньо-професійної програми **23090 Середня освіта (Історія)**, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, спеціальність 014 Середня освіта

Університет висловлює вдячність експертній групі та галузевій експертній раді за ґрунтовний аналіз освітньої діяльності, що проводиться в межах ОПП «Середня освіта (Історія)», за позитивну оцінку програми та рекомендації щодо її розвитку.

Вважаємо за доцільне надати коментар щодо аналізу та рекомендацій ЕГ по окремих критеріях

Критерій	Проект висновку ГЕР	Коментар КНУТШ
<p>Критерій 1. Проектування та освітні цілі програми</p>	<p>1.1 Мета в ОП 2022 – «Формування професійних компетентностей майбутніх учителів історії базової та профільної середньої школи». Формулювання мети потребує розширення, зокрема, вказівки і на загальні компетентності вчителя. Необхідно уточнити термінологію. Закони України «Про освіту» та «Про повну загальну середню освіту» оперують термінами не «базова та профільна середня школа» як це є в ОП, а «базова середня освіта», «профільна середня освіта», «заклади освіти» (ч. 4-5 ст. 1 Закону України «Про повну загальну середню освіту»). Погоджуємось із ЕГ, що «При наступних редакціях ОП варто оптимізувати зміст мети» (с. 4 Звіту ЕГ).</p> <p>Особливості ОП – «Проходження джерелознавчої практики в центральних державних архівних установах м. Києва, педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти міста Києва». Погоджуємось із ЕГ, що «такі практики є поширеними в ЗВО України та не є особливими» (с. 4 Звіту ЕГ). Проходження педагогічної практики на ОП за спеціальністю 014 Середня освіта – обов’язкова умова, а не особливість підготовки вчителів.</p> <p>У Профілі ОП поряд з назвою ОП вказано назви двох вибіркового блоків. У «Коментарях» ЗВО на попередній Висновок ГЕР (с. 1) зазначено: «В документах КНУТШ, які визначають структуру опису ОП визначено, що в позиції «Ступінь ВО та назва кваліфікації» поряд з назвою ОП можуть зазначатися також назви вибіркового блоків. Така практика широко втілюється в описах ОП не зважаючи на вибіркового характер цих блоків, які часто мають значення для присвоєння професійної кваліфікації. Хоча звісно це не є</p>	<p>1) Термін професійні компетентності використано відповідно до Професійного стандарту за професіями “Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти”, “Вчитель закладу загальної середньої освіти”, “Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)” , який затверджений наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України №2736-20 від 23.12.2020 р. При формулюванні мети в новій редакції ОП уточнено її зміст.</p> <p>2) Щодо зауваження стосовно того, що проходження практики не є особливістю ОП, звертаємо увагу членів ГЕР, що у рекомендованих для ознайомлення ОП інших університетів серед особливостей програми в ЛНУ наводиться «історико-краєзнавча, музейно-архівна та педагогічна практики», а в СумДПУ серед іншого зазначається, що ОП «передбачає проведення навчальної педагогічної практики в базовій школі та у літніх оздоровчих таборах, виробничої практики за профілем майбутньої професії». Проходження джерелознавчої практики в одному з центральних державних архівів України, знайомство з унікальними історичними джерелами відрізняє цю програму від інших освітніх програм за якими здійснюється підготовка вчителів історії.</p> <p>3) У «Коментарях» КНУТШ на попередній Висновок ГЕР зазначалося, що назви вибіркового блоків можуть зазначатися в описі ОП в позиції «Ступінь ВО та назва кваліфікації» поряд з назвою ОП відповідно до внутрішніх документів університету. Зокрема структура опису ОП визначається наказом ректора від 11.08.2017 р. за №729-32 "Про запровадження в освітній та інформаційний процес форм опису освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми, структурних вимог до інформаційного пакету, форм робочої навчальної програми дисципліни і форми представлення інформації про кваліфікацію науково-педагогічного працівника", зокрема додатком 2</p>

Критерій	Проект висновку ГЕР	Коментар КНУТШ
	<p>принциповим моментом». У Положенні про організацію освітнього процесу, Розділ 2 Освітні програми http://surl.li/cuabs та у Положенні про систему ЗЯО Розділ 2 Розроблення і затвердження програм http://surl.li/cuyn такої інформації ми не знайшли, проте, погоджуємось, що зазначення назв вибіркового блоку «не є принциповим моментом». Тим більше, що обрання і вивчення того чи іншого вибіркового блоку на цій ОП <i>не є підставою «для присвоєння професійної кваліфікації» додаткової</i>. Вибіркові блоки орієнтовані на підготовку вчителя історії. Для вибіркового блоку в ОП визначено додаткові ФК (ФК – 2**1.1 і 22.2) та ПРН – 28.1-30.1 і 28.2-30.2. Так: «Додатково для вибіркового блоку №1 «Історична дидактика»: 22.1 Здатність на основі засвоєних знань, умінь і навичок застосовувати новітні підходи до організації освітнього процесу на уроках історії. Додатково для вибіркового блоку №2 «Вчитель історії в спеціалізованій школі з поглибленим вивченням суспільно-гуманітарних дисциплін»: 22.2 Здатність враховуючи профільний характер старшої школи планувати і проводити уроки з історії з використанням сучасних досягнень історичної науки та інновацій в історичній освіті». <u>Ці ФК є особливо важливими для вчителя історії, мають бути основними, а не додатковими, і мають забезпечуватися обов'язковими, а не вибілковими дисциплінами.</u></p> <p>1.2 Погоджуємось із зауваженням та рекомендаціями ЕГ (Звіт, с. 5), що «До складу робочої групи входять лише НПП, при цьому, три з них є фаховими істориками, а один - фахівець з педагогіки вищої школи, який має таку базову освіту “Економічна кібернетика, кваліфікація: математик-економіст.” ЕГ рекомендує долучити до робочої групи фахівця з теорії та методики навчання історії, роботодавця (або професіонала-практика), здобувача. До рецензування ОП теж варто залучати більш широке коло стейкхолдерів, ніж НПП».</p> <p>В кабінет АС завантажено чотири рецензії на ОП, в яких не вказано дату, що не дає однозначного розуміння, на який варіант ОП вони надані. На сайті ЗВО ми не знайшли інших</p>	<p>«Інструкція по заповненню опису освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми».</p> <p>4) КНУТШ у всіх своїх програмах передбачає що у випадку запровадження пропозиції вибіркової в програмі у вигляді блоку необхідно описати які саме загальні та/або фахові компетентності будуть розвиватися у здобувача у разі вибору такого блоку, які саме додаткові результати навчання може опанувати здобувач якщо обере відповідний блок. <i>Без такої фіксації пропозиція блокового вибору буде недоброчесною</i> (незрозуміло навіщо пропонується саме блок). Такий підхід затверджений в КНУТШ і він не суперечить жодним нормативним документам.</p> <p>Запропоновані в ОП 2018 та ОП 2022 вибіркові блоки орієнтовані на поглиблення фахової підготовки вчителя історії і мають значення для присвоєння професійної кваліфікації «Вчитель закладу загальної середньої освіти (історія)». Відповідно і сформульовані додаткові ФК і ПРН для вибіркового блоку, які розширюють можливості для здобувачів освіти опанувати фах вчителя історії, про отримання додаткової професійної кваліфікації у жодному випадку не йшлося. У підготовленій новій редакції ОП 2023 року вибіркові блоки не впливатимуть на присвоєння професійної кваліфікації «вчитель історії» яка забезпечуватиметься ОК обов'язкової частини ОП.</p> <p>За відсутності стандарту ГЕР не може стверджувати що якісь з визначених у програмі додаткових ФК мають бути обов'язковими.</p> <p>1.2 1) До складу робочої групи ОП входять НПП, які мають належну кваліфікацію. У всіх трьох фахових істориків одна із базових кваліфікацій відповідно до диплому «Викладач історії», вони мають наукові публікації пов'язані з педагогікою в тому числі у міжнародних виданнях, які входять до науково-метричних баз Scopus чи Web of Science, виступали на конференціях, а також були організаторами наукових заходів, у тому числі міжнародних під егідою Національного Еразмус+ офісу, пов'язаних із підготовкою педагогів і проблемами розвитку педагогічної освіти.</p> <p>До складу робочої групи входить один із найавторитетніших в КНУТШ фахівців з педагогічних наук Євгеній Сергійович Спіцин, який захистив дисертацію на ступінь кандидата педагогічних наук за тогочасною спеціальністю «Теорія та історія педагогіки». За час своєї кар'єри він був</p>

Критерій	Проект висновку ГЕР	Коментар КНУТШ
	<p>рецензій, Тобто, є відгуки лише від академічної спільноти (3 – від фахівців з історії, 1 – з педагогіки). Доцільно запитувати/ отримувати відгуки роботодавців (до прикладу, представників закладів післядипломної педагогічної освіти, директорів, вчителів історії закладів загальної середньої освіти). На це є прямі вказівки у Положенні про організацію освітнього процесу в КНУ п. 2.13-2.14 http://surfl.li/cyabs</p> <p>1.4 У переліку ЗК враховано ті ЗК, які закріплені у Професійному стандарті вчителя, що заслуговує на позитивну оцінку. Перелік ФК, проте, доцільно переглянути/уточнити зокрема щодо уникнення дублювання, наприклад, ФК15 «Здатність застосовувати системні знання з історії та методики навчання історії у викладанні предмета в базовій середній школі, здійснювати структурування навчального матеріалу» охоплює зокрема ФК18 «Здатність здійснювати добір методів і засобів навчання історії, спрямованих на розвиток здібностей учнів» та ФК19 «Здатність застосовувати сучасні методи й освітні технології, у тому числі й інформаційні, для забезпечення якості навчально-виховного процесу». Під час перегляду також уточнити, для якого рівня загальної середньої освіти здійснюється підготовка вчителя історії на ОП – базової або/та профільної? У меті ОП вказано і на базову, і на профільну, у переліку ФК – лише на базову (ФК15). Щодо ПРН3 «Знати та розуміти принципи, форми, сучасні методи, методичні прийоми навчання предмета в закладах загальної середньої освіти», доцільно чітко вказати, про який предмет йдеться – історія. Щодо ПРН7 «Вміти розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей», варто акцентувати на «громадянські та соціальні компетентності» як ключову компетентність у формуванні якої історія як навчальний предмет відіграє особливу роль. Щодо ПРН9 «Добирати і застосовувати</p>	<p>завідувачем кафедри педагогіки Київського національного лінгвістичного університету, а з 2012 р. по теперішній час професор кафедри педагогіки факультету психології КНУТШ, гарант магістерської освітньо-наукової програми «Педагогіка вищої школи».</p> <p>До рецензування нової редакції долучилися представники різних груп стейкхолдерів. У перспективі не планується до складу робочої групи вводити представників здобувачів освіти так як будь-яка людина не може проектувати кваліфікацію вищу ніж наявна в неї – порушення цього базового правила в історії суспільства не призводило до негативних наслідків тільки у випадку фіктивності участі малокваліфікованих членів проектних груп. Інше питання що здобувачі широко залучаються при обговоренні різних аспектів програми, в тому числі трудомісткості її окремих складових.</p> <p>2) Рецензентами на ОП виступили доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАНУ Віктор Даниленко, який на час відкриття програми у 2018 р. працював завідувачем кафедри в Національному педагогічному університеті імені М.П Драгоманова, він же рецензував нову редакцію ОП 2022 р. Також рецензентами були завідувачки кафедрами із Університету Григорія Сковороди в Переяславі, відповідно у 2018 р. доктор історичних наук, професор Валентина Молоткіна, а в 2022 р. доктор педагогічних наук, професор Наталія Онищенко. У описах ОП зазначається хто рецензував ОП. При відкритті програми до обговорення долучалися представники Національної Академії Педагогічних Наук України - академік НАПНУ Володимир Мельниченко; чл.-кор. НАПНУ Петро Шишченко; академік НАПНУ, професор кафедри новітньої історії України Анатолій Слюсаренко. Також в обговореннях ОП беруть регулярно участь вчителі, представники адміністрації шкіл міста Києва. Під час зустрічі з фокус групою роботодавців члени ЕГ мали можливість пересвідчитися, що саме директори шкіл, вчителі історії беруть участь в обговоренні ОП і які їх рекомендації враховані.</p> <p>1.4 1) Конкретний перелік компетентностей безумовно буде приведений у відповідність до стандарту за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) після того як такий стандарт буде затверджено. На сьогодні ж будь-який укладач програми може керуватися власним баченням проекту стандарту. Ця ОП спрямована на підготовку</p>

Критерій	Проект висновку ГЕР	Коментар КНУТШ
	<p>сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів», необхідно вказати безпосередньо на історичну предметну компетентність.</p> <p>Рекомендації В ОП 2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> - удосконалити формулювання мети ОП з урахуванням зауважень ГЕР та вітчизняної практики щодо формулювання мети ОП з підготовки вчителя історії (ТНПУ http://surl.li/hmenj, СумДПУ http://surl.li/hmeok, ЛНУ http://surl.li/hmerq, тощо); - уточнити, для якого рівня загальної середньої освіти здійснюється підготовка вчителя історії на ОП – базової або/та профільної? У меті ОП вказано і на базову, і на профільну, у переліку ФК – лише на базову (ФК15); - у переліку фахових компетентностей вказувати рівень освіти, для виконання професійних завдань та обов'язків на якому здійснюється підготовка вчителів на ОП, а також узгодити ФК з метою ОП в цій частині; - переглянути перелік ФК щодо уникнення дублювання. <p>У поточній діяльності на ОП запитувати/отримувати відгуки на ОП не лише від академічної спільноти, але й від роботодавців (представників закладів післядипломної педагогічної освіти, директорів, вчителів історії закладів загальної середньої освіти). На це є прямі вказівки у Положенні про організацію освітнього процесу в КНУ п. 2.13-2.14 http://surl.li/cyabs</p>	<p>вчителів історії для базового та профільного рівнів загальної середньої освіти як зазначено в меті ОП.</p> <p>2) Рекомендації щодо уточнення формулювання ПРН враховані в новій редакції ОП. Звертаємо увагу, що за ОП здійснюється підготовка вчителів історії і ні про який інший предмет в ПРН не може йтися.</p> <p>Дякуємо за рекомендації, частина з них вже врахована у новій редакції ОП.</p>
<p>Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми</p>	<p>2.2 ОКЗ «Вступ до університетських студій», відповідно до РП, забезпечує ЗК1 (громадянська компетентність)», однак, вона не містить відповідних тем і не може забезпечити цю ЗК. Зміст ОК10 «Вступ до спеціальності» та ОКЗ «Вступ до університетських студій» перетинаються, так, в ОКЗ є «Тема 11. Історичний факультет та напрямки його діяльності, освітній процес на факультеті», а в ОК10 – «Тема 6. Зміст, структура та особливості підготовки вчителя історії в Університеті». Крім того, ОК10 «Вступ до спеціальності» містить теми – «Предмет, методологія та основні категорії дидактики, Організація освітнього процесу в сучасній школі, Суть і зміст виховного процесу в сучасній школі», що є не «вступом до спеціальності»,</p>	<p>2.2</p> <p>1) Звертаємо ще раз увагу, що громадянська компетентність (здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку) реалізовується в ОК 3 в частині втілення права на освіту (Конституція України ст.53) і формування цінностей громадянського суспільства. В змісті ОК10 «Вступ до спеціальності» та ОКЗ «Вступ до університетських студій» дублювання не має, оскільки під час викладання ОК 3 під час висвітлення однієї з тем йдеться про напрямки діяльності історичного факультету в</p>

Критерій	Проект висновку ГЕР	Коментар КНУТШ
	<p>а основним змістом педагогічної підготовки і має вивчатися в курсах педагогіки. До того ж, обсяг ОКЗ – 2 кредити, що не відповідає Положенню Про організацію освітнього процесу http://surl.li/cyabs, відповідно до п. 5.2.4, якого, «Навчальні дисципліни та практики плануються, як правило, в обсязі 3 і більше кредитів ЄКТС». Рекомендуємо інтегрувати зміст ОКЗ «Вступ до університетських студій» (обсяг – 2 кредити) та ОК10 «Вступ до спеціальності» (обсяг – 3 кредити) в рамках однієї ОК з метою уникнення дублювання змісту цих двох та інших ОК.</p> <p>ОК9 «Вибрані розділи трудового права і основ підприємницької діяльності», виходячи зі змісту в РП, не може забезпечити ЗК1 «Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні» та ЗК2 «Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя». ОК9 «Вибрані розділи трудового права і основ підприємницької діяльності» не містить тем щодо прав і свобод людини, верховенства права, не стосується розвитку предметної області. Не забезпечує також ця НД (на це вказано в РП) і ФК18 «Здатність брати на себе відповідальність, бути активним у прийнятті рішень, суспільному житті, урегулюванні конфліктів ненасильницьким чином, функціонуванні та розвитку демократичних інститутів суспільства», оскільки не вміщує тем щодо демократичних інститутів суспільства. ОК9 не забезпечує формування ні ЗК, ні ФК, ні ПРН. З іншого боку, в ОП немає ОК, які за своїм змістом забезпечують ЗК1 «Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність).</p> <p>До 2.2.</p>	<p>цілому, а в ОК 10 під час викладання теми 6 обговорюються особливості підготовки вчителя історії в Університеті в минулому і на сучасному етапі. Згадані теми в ОК10 «Предмет, методологія та основні категорії дидактики, Організація освітнього процесу, Суть і зміст виховного процесу в сучасній школі» є складовою частиною ознайомлення здобувачів освіти із важливими аспектами підготовки педагогів, які будуть розкриватися в інших ОК, і орієнтує студентів на найважливіших напрямках майбутньої їхньої підготовки.</p> <p>Обсяг ОКЗ – 2 кредити визначений рішенням Науково-методичної ради Університету (протокол від 23.12.2014 р.) і закріплений у відповідному наказі по КНУТШ. Звертаємо увагу, що в Положенні про організацію освітнього процесу в КНУТШ (п. 5.2.4) зазначено, що плануються НД, «як правило, в обсязі 3 і більше кредитів ЄКТС», що дозволяє у разі обґрунтованої доцільності планувати ОК і з меншим обсягом – кожне таке рішення окремо приймається НМР Університету, яка виконує функції ради з якості, і впроваджується наказом ректора. Таким чином жодного порушення запроваджених в університеті норм немає.</p> <p>2) Висновок ГЕР що «ОК9 не забезпечує формування ні ЗК, ні ФК, ні ПРН» занадто категоричний і не обґрунтований*. Звертаємо увагу що в ОП 2018 цей ОК має номер не 9, а 8. Зауваження щодо не відповідності в ОК «Вибрані розділи трудового права і носять дискусійний характер і розробники ОП не погоджуються з таким твердженням. Цей ОК є обов'язковим для всіх бакалаврських програм і в контексті викладання різних тем, проблем, аспектів торкається питань реалізації прав і обов'язків членів суспільства, усвідомлення цінностей громадянського (вільного демократичного) суспільства, відповідальності і активної позиції у прийнятті рішень, суспільному житті, урегулювання конфліктів ненасильницьким чином тощо. Викликає і далі здивування повторний висновок ГЕР, що в ОП2022 немає ОК, які за своїм змістом забезпечують ЗК1 (громадянська компетентність) враховуючи, що з чотирьох ОК (ОК 3, ОК 6, ОК 9, ОК 22), які забезпечують опанування цієї компетентності відповідно до матриці, члени ГЕР могли ознайомитися лише з РП ОК 3, інші ОК викладаються на старших курсах і РП відповідно до нової редакції, ще не вводилися в загальний доступ. Наприклад, на підставі чого зроблено висновок, що ОК 6 «Соціально-політичні студії» не забезпечуватиме ЗК1.</p> <p>3) Повторно наведене у висновку ГЕР твердження, що ОК35 «Українські</p>

Критерій	Проект висновку ГЕР	Коментар КНУТШ
	<p>ОК35 «Українські науково-освітні центри за кордоном» за своїм змістом не забезпечує ФК13 Здатність застосовувати основні етапи історичного процесу навчання історії для планування та організації освітньо-виховного процесу при вивченні історії, на що вказано в РП.</p> <p>ОК33 «Шкільна історична освіта в світі» за своїм змістом не забезпечує ФК1 «Здатність формувати в учнів предметні компетентності», ФК3 «Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з історії» та ФК15 «Здатність формувати в учнів предметні (спеціальні) уміння», на що є вказівка в РП цієї ОК.</p> <p>Погоджуємось також із зауваженням ЕГ (с. 7 Звіту ЕГ), що «значна увага приділяється теоретичним курсам історії та сьогодення шкільної історичної освіти (17 кредитів ЄКТС), які відірвані від конкретних фахових умінь і мають дотичний характер до ОП, та іноземній мові (17 кредитів ЄКТС), яка забезпечує формування лише двох цілей).</p> <p>Фактично усього дві дисципліни (ОП2022) – ОК26 Загальні основи педагогіки та дидактика середньої школи (4 кр) та ОК29 Методика викладання історії у школі (3 кр) – забезпечують всі основні педагогічні, зокрема методичні компетентності (ФК1 Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків; ФК2. Володіння основами цілепокладання, планування та проектування процесу навчання учнів; ФК3 Здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання на засадах компетентнісного підходу; ФК7 Здатність організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів, планувати і проводити уроки; ФК8 Здатність здійснювати виховання на уроках; ФК15 Здатність застосовувати системні знання з історії та методики навчання історії у викладанні предмета в базовій середній школі, здійснювати структурування навчального матеріалу; ФК18 Здатність здійснювати добір методів і засобів навчання історії, спрямованих на розвиток здібностей учнів; ФК19 Здатність застосовувати сучасні методи й освітні технології, у тому числі й інформаційні, для забезпечення якості навчально-виховного процесу).</p> <p>Погоджуємось із зауваженням ЕГ (с. 7 Звіту ЕГ), що «ОК29 є ключовим для підготовки фахівців ОП, проте охоплює лише 3 кредити і в змісті не розкриває такі теми, як засоби навчання історії, методичне забезпечення навчання історії, форми</p>	<p>науково-освітні центри за кордоном» згідно з РП за своїм змістом не забезпечує ФК13 (Здатність застосовувати основні етапи історичного процесу навчання історії для планування та організації освітньовиховного процесу при вивченні історії) не обґрунтоване, оскільки ОК серед іншого знайомить здобувачів освіти з історією головних українських наукових та освітніх центрів за кордоном і їх діяльністю, що вповні може використовуватися під час викладання історії у ЗЗСО зокрема, коли плануватиметься знайомити учнів із життям української діаспори.</p> <p>4) Подібна спірна оцінка відповідності ОК зазначеним ФК і щодо інших освітніх компонентів.</p> <p>Звертаємо ще раз увагу, що зазначена у висновку як ОК33 «Шкільна історична освіта в світі» (4 кр) виходячи з Матриці відповідності (ОП2018) насправді у ОП 2018 ОК39 і назва «Шкільна історична освіта в Україні та світі» і передбачає відповідно до змісту в тому числі вивчення здобувачами освіти основних тенденцій розвитку змісту шкільної історичної освіти в Україні та світоглядний потенціал шкільної історичної освіти в Україні, що забезпечують формування відповідних фахових компетентностей.</p> <p>5) І далі не погоджуємось з висновком, що лише дві дисципліни (ОП2022) – ОК26 Загальні основи педагогіки та дидактика середньої школи (4 кр) та ОК29 Методика викладання історії у школі (3 кр) забезпечують всі основні педагогічні зокрема методичні компетентності. ОК 27 і ОК 28 також спрямовані на формування методичних компетентностей. Додатково методичні компетентності підсилюються блоком вибіркових дисциплін.</p> <p>2.4</p> <p>Відповідно до нормативних документів КНУТШ здобувачі освіти можуть обирати не тільки блоки чи дисципліни з переліків, які запропоновані ОП чи навчальним планом. Здобувачі освіти можуть не обрати запропонований ОП вибірковий блок (42 кредити), а натомість обрати дисципліни з вибіркової чи обов'язкової частини інших ОП і не лише історичного факультету, а будь якого структурного підрозділу університету чи за його межами.</p> <p>Члени ЕГ під час спілкування із студентами мали можливість переконатися як на практиці здійснюється вибір дисциплін і блоків на історичному факультеті. І практика ознайомлення студентів із всіма дисциплінами, які викладаються у вибірковій частині навчальних планів всіх ОП історичного факультету втілюється від часу впровадження вибору дисциплін</p>

Критерій	Проект висновку ГЕР	Коментар КНУТШ
	<p>організації освітнього процесу на уроках історії, контроль і оцінювання на уроках історії, позакласна і позашкільна робота з історії, організація науково-дослідної роботи учнів з історії, формування картографічних та хронологічних уявлень тощо.</p> <p>2.4 Обсяг вибіркових дисциплін у кредитах відповідає законодавству і становить 25% від загального обсягу ОП (60 кредитів). З 60-ти кредитів 42 кредити здобувач може набрати лише шляхом обрання одного з двох вибіркових блоків, що не може розглядатися як вільний вибір здобувачів. Лише 18 кредитів відведено на «Дисципліни вільного вибору студентів (вибір з переліків)». У самій ОП зазначено, «Відповідно до п.2.2.2-2.2.7 «Положення про порядок реалізації студентами КНУШ права на вільний вибір навчальних дисциплін» здобувачі освіти мають право обирати навчальні дисципліни з обов'язкових та вибіркових частин навчальних планів інших освітніх програм та інших спеціальностей, а також за умови погодження із деканом факультету з програм іншого рівня», що є позитивним. Однак, у практиці реалізації ОП бачимо, що ці 18 кредитів здобувачі набирають з переліків (6 переліків по 3-4 дисципліни), тобто, загального переліку ВД у ЗВО чи на факультеті не передбачено</p> <p>2.5 На ОП передбачено такі практики: Джерелознавча (3 кр), Ознайомча навчальна педагогічна (3 кр), Педагогічна практика (система виховної роботи, робота класного керівника) (6 кр), Педагогічна практика (11 кр) (ОП2022). В РП пед практик не вказано, в яких класах або на якому рівні середньої освіти буде проходити практика, не визначено чітко завдання практики і як студент має прозвітувати про їх виконання, яку звітну документацію подати. Так, Індивідуальне завдання – «Ознайомлення з організацією самостійної роботи учнів ЗЗСО з історії», на виконання якого відведено 22 години – як здобувач продемонструє його виконання? РП пед практик не передбачають варіантів проведення у дистанційному форматі, а мають передбачати після більше ніж три роки дистанційного навчання у ЗЗСО та ЗВО. Педпрактики не містять модулів та не передбачають завдань з педагогіки та психології, а це є усталеною практикою на бакалавр ОП підготовки вчителя. До РП Джерелознавча практика додається бланк титульного листа</p>	<p>здобувачами.</p> <p>Вчерегове можемо повторити твердження, що студенти КНУТШ мають найбільші в Україні права на вибір навчальних дисциплін, а прийняті в Університеті підходи до конструювання освітніх програм повністю відповідають чинному законодавству.</p> <p>Університет не розуміє НАВІЩО ми маємо формувати якісь звужені/обмежені переліки вибіркових дисциплін якщо здобувачам доступні ВСІ дисципліни які викладаються в Університеті. Тут немає недоліку, тут навпаки зразкова практика.</p> <p>2.5. Робочі програми педагогічних практик наводяться на сайті профільної кафедри. В розділі «Освітня діяльність» є окрема рубрика «Практики» де крім робочих програм наводяться вимоги і зразок оформлення звітної документації за результатами проходження практик http://novitukr.history.knu.ua/praktiki/ Зокрема, у звіті про проходження педагогічної практики (4 курс) здобувачі освіти зазначають і наводять перелік з чим ознайомилися, які документи, методичні матеріали пов'язані з організацією самостійної роботи учнів ЗЗСО з історії були опрацьовані. Завдання пов'язані з педагогікою і психологією, як і з історією, окремо не відображені в програмі педагогічних практик, оскільки є складовою частиною і втілюються при підготовці і проведенні позакласних заходів у різних класах чи проведенні уроків. Під час проходження практик здобувачі освіти проводили позакласні заходи чи уроки як очно, так і дистанційно чи змішано і це виняток який зумовлений війною. На «ковідні» два роки припала лише одна практика 3 курсу, яка відбувалася дистанційно в умовах жорсткого карантину.</p> <p>У програмах практики окремо не виділено дистанційної форми так само як у робочих програмах ОК не виділяється що заняття відбуваються за очною, змішаною чи дистанційною формою. Це форс мажорні обставини які змусили тимчасово використовувати дистанційну форму і доцільність внесення таких положень у програми практик не є обґрунтованою.</p>

Критерій	Проект висновку ГЕР	Коментар КНУТШ
	<p>звіту, що допомагає здобувачам в оформленні звіту. Завдання практики та як вони будуть оцінені – не зрозуміло, зокрема і для здобувача.</p> <p>На ОП не представлено наскрізної програми практики, яка передбачена Положення про проведення практики студентів ЗВО http://surl.li/ctwnn Відповідно до п.1.5 якого, «Зміст і послідовність практики визначається програмою, яка розробляється кафедрою згідно з навчальним планом. На кожній ланці практики необхідно, щоб програми мали рекомендації щодо видів, форм, тестів перевірки рівня знань, умінь, навичок, яких студенти мають досягти. Ці вимоги об'єднуються в наскрізній програмі - основному навчально-методичному документі практики».</p> <p>Рекомендації</p> <p>В ОП 2023 та в освітній діяльності на ОП у 2023-2024 навчальному році:</p> <ul style="list-style-type: none"> - інтегрувати зміст ОКЗ «Вступ до університетських студій» та ОК10 «Вступ до спеціальності» в рамках однієї ОК з метою уникнення дублювання змісту цих двох та інших ОК; - інтегрувати ОК «Педагогічна майстерність» у зміст загального курсу педагогіки; переглянути назву і зміст ОК26 «Загальні основи педагогіки та дидактика середньої школи», оскільки на цій ОП потрібно вивчати повний глибокий курс педагогіки, а не «загальні основи»; - переглянути зміст ОП, представлений в обов'язкових ОК, для повного забезпечення усіх компетентностей та ПРН, заявлених в ОП; - забезпечити повноцінне право здобувачів на вільний вибір дисциплін; дисципліни з вибіркового блоку включити у загальний перелік вибіркового блоку; - чітко формулювати завдання практик та вказувати бали за їх виконання, до прикладу – «провести п'ять уроків з історії, за кожний урок – по 5 балів (максимальна оцінка), що включає розробку і подання методисту відповідної кількості планів-конспектів»; як додатки включити в РП зразки/ бланки звітної документації; - передбачити в РП педагогічних практик варіанти/ способи їх проведення/ проходження у дистанційному форматі; - щодо педагогічних практик, передбачити модулі/завдання з педагогіки та психології, що є усталеною практикою на бакалаврських програмах підготовки вчителя; 	<p>Щодо висловлених рекомендацій до критерію 2 зазначимо знову наступне:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дублювання змісту у двох ОКЗ «Вступ до університетських студій» та ОК10 «Вступ до спеціальності» відсутнє, і об'єднання в рамках однієї дисципліни є недоцільним. Дисципліна «Вступ до університетських студій» є також обов'язковою в КНУТШ для всіх бакалаврських програм. - ОК «Педагогічна майстерність» був в ОП 2018, і відповідно до цього опису викладався загальний курс педагогіки на 1 курсі. В редакції ОП 2022 р. ОК «Педагогіка» (4 кр) розділений на дві складові і окремі ОК «Загальні основи педагогіки та дидактика середньої школи» (4 кр) та «Теорія і методика виховання у середній школі та освітній менеджмент» (3 кр). Також в ОП 2022 зміст РП ОК «Педагогічна майстерність вчителя» буде змінено у порівнянні зі схожою ОК із ОП 2018. - Права здобувачів на вільний вибір дисциплін в Університеті надійно захищені і більш повні ніж в інших ЗВО України. КНУТШ спираючись на автономію ЗВО реалізовує власне бачення формування вибіркової частини ОП. - В Програмах практик є розділ 5 «Результати навчання за дисципліною», який фіксує відсоток балів у підсумковій оцінці за досягнення відповідного результату навчання. А розділ 7 програми «Схема формування оцінки» наводить розподіл балів за виконання відповідного завдання. Додатки зразки/ бланки звітної документації для педагогічних практик надаються студентам перед проходженням практик і розміщені на сайті профільної кафедри. Практична підготовка дистанційно може відбуватися лише за форс мажорних обставин і в умовах безпосередньої близькості бойових дій, в іншому випадку практика має відбуватися очно і з набуттям безпосередніх

Критерій	Проект висновку ГЕР	Коментар КНУТШ
	- розробити наскрізну програму практики на ОП.	навичок педагогічної діяльності в ЗЗСО. Наскрізну програму практик заплановано розробити до початку 2023-2024 н.р.
Критерій Доступ освітньої програми визнання результатів навчання	3-до та Рекомендації Підтримуємо рекомендацію ЕГ щодо заохочення здобувачів освіти на ОП до участі у проектах неформальної освіти, у програмах академічної мобільності, зокрема міжнародної.	Здобувачі освіти отримують необхідну інформацію відносно процедур і правил визнання результатів неформальної та інформальної освіти, ознайомлені із відповідним Положенням в КНУТШ, яке оприлюднене на загальноуніверситетських та факультетських інфоресурсах. «Заохочення здобувачів освіти на ОП до участі у проектах неформальної освіти» не може бути завданням ні ЗВО, ні програми – це означає що програма самостійно нездатна вирішити поставлених цілей. Інформування здобувачів освіти ОП про можливості участі в програмах академічної мобільності і про переваги такого способу формування індивідуальної освітньої траєкторії відбувається постійно.
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	4.1 На ОП не передбачено практичних занять (окрім мовних ОК), а до значної кількості ОК не передбачено навіть семінарських занять, а для формування практичних умінь і навичок необхідні саме такі заняття. Семінарів не передбачено до таких ОК: Вступ до університетських студій, Науковий образ світу, Соціально-політичні студії, Історична екологія, Вибрані розділи трудового права, Вікова фізіологія та шкільна гігієна, Українські науково-освітні центри за кордоном, Архівознавство, тощо. При цьому, по ОК Вибрані розділи трудового права в РП передбачено «вирішення ситуаційних задач», презентації, то ж коли це робити, як не під час практикумів. По деяким ОК обсяг лекцій перевищує обсяг семінарів – ОК Нова історія України, Педагогічна психологія, Педагогічна майстерність вчителя, Методика викладання історії у школі (30 год лекцій, 14 год семінарів, при тому, що саме ця ОК має забезпечувати переважну частину основних методичних умінь і навичок, ФК та ПРН). Погоджуємось з ЕГ у тому, що така практика «не відповідає сучасним тенденціям вищої освіти, Саме тому практичні та/або семінарські заняття мають бути основою будь якої навчальної дисципліни» (с. 9 Звіту ЕГ). 4.2 Виходячи з Тематичного плану практичних занять В РП ОК37	Набуття практичних умінь і навичок здобувачами освіти досягається не лише практичними заняттями. На семінарських заняттях також формується вміння практичного застосування теоретичних знань з навчальної дисципліни шляхом опрацювання і обговорення історичних джерел, виконання індивідуального завдання, дискусій, підготовки есе тощо. Семінарські заняття спрямовуються на поглиблення та систематизацію знань здобувачів освіти, організацію та підвищення рівня автономності їх самостійної пізнавальної діяльності, формування оціночних суджень і практичних навичок у тому числі. Документи, які затверджені в КНУТШ для дисциплін загального характеру таких як Вступ до університетських студій, Науковий образ світу, і частково сюди можна віднести Історична екологія визначають лекційну форму навчальних занять. Відсутність семінарів чи практичних занять у інших ОК 6, 9, 10, 24, 32, 35 визначається специфікою самих дисциплін. Під час лекцій з цих ОК НПП використовують різні методи навчання залучаючи здобувачів освіти до обговорення актуальних питань, досягнення результатів навчання перевіряється через застосування різних форм, як то модульний контроль, колоквиум, контрольна робота, виконання творчих завдань тощо з питань винесених на самостійне опанування. Відповідно формування практичних умінь та навичок студентів відбувається безпосередньо і під час опанування дисциплін з яких не заплановано проведення семінарських чи практичних занять. Висловлене зауваження, що по деяким ОК обсяг лекцій перевищує обсяг семінарів (30 год лекцій, 14 год семінарів) є незрозумілим. Жоден з нормативних документів не регулює співвідношення лекцій і семінарів в окремих ОК.

Критерій	Проект висновку ГЕР	Коментар КНУТШ
	<p>«Українська мова у професійній комунікації», п'ять тем з 16-ти стосується наукового стилю, наукового тексту, що не актуально для бакалаврської програми, на якій не передбачено кваліфікаційної роботи і курсова робота винесена у вибіркові. Доцільно Переглянути зміст ОК «Українська мова у професійній комунікації» з урахуванням потреб підготовки вчителя історії та його професійної діяльності.</p> <p>Щодо ОК7 «Філософія», її метою за РП є – «Формування системи базових знань, вмінь і навичок філософського мислення для розв'язання складних спеціалізованих завдань у галузі права. Утвердження інтегративної і пошукової ролі філософії як основи і системи обґрунтування фахового знання і розуміння правових явищ і процесів». ОК Філософія на цій ОП має спрямовуватися на інше. Рекомендуємо увідповіднити мету і зміст ОК «Філософія» до ОП Середня освіта (Історія).</p> <p>Завдання ОК5 «Науковий образ світу» згідно з РП – ознайомити студентів з сучасними концепціями природознавства; РН за дисципліною – знати особливості сучасного природознавства, досягнення природничих наук; у змісті Модуль 1 – Елементи методології природознавства, Модуль 2 – хімічні процеси у світі, геологія, біологічний світ, тощо. Вивчення цієї ОК, методології науки, недоцільно на цій ОП, на якій не передбачено кваліфікаційної роботи, курсову роботу винесено у ВД, а написання рефератів та есе не вимагає знання методології.</p> <p>ОК8 Історична екологія, ОК38 Етнологія (3 кр), ОК39 Історія мистецтв (4 кр) практично не забезпечують ФК, а ПРН, наприклад «Знати історичну термінологію та наукову періодизацію історичних процесів», «Розуміти значення культури як форми людського існування, цінувати різноманіття та мультикультурність світу» можуть бути забезпечені й іншими ОК, як ОК4 Історія української та зарубіжної культури (5 кр), ОК40 Художня культура в середній школі (3 кр), крім того, цивілізаційний підхід до вивчення історії, що означає зокрема акцентуацію на культуру та побут відповідного історичного періоду, має реалізуватися в кожній історичній НД. ОК22 Історія комуністичного тоталітарного режиму: становлення, еволюція, реалізація в Україні (4 кр) не забезпечує ФК чи ПРН і може бути інтегрована у зміст інших ОК з історії цього періоду. ОК28 «Пед майстерність вчителя» (3 кр в ОР2022) містить загальні теми (пед діяльність, пед спілкування, тощо) і не може забезпечити заявлені в РП компетентності і ПРН – Знати норми, критерії оцінювання знань, умінь учнів,</p>	<p>4.2</p> <p>1) /3 ОК37 «Українська мова у професійній комунікації» передбачені лише практичні заняття і відповідно у РП наводиться Тематичний план практичних занять. Цілком логічно, що вивчаючи українську мову у професійній комунікації здобувачі освіти опановують основи наукового стилю, і коли студенти сформулюють свою індивідуальну траєкторію не обравши вибірковий блок у якому передбачене написання курсових робіт, вони мають володіти основами написання наукових текстів. Здобувачі освіти в КНУТШ загалом і за цією ОП беруть активну участь у наукових заходах і виступають із результатами своїх наукових пошуків, які часто не пов'язані з темами курсових робіт.</p> <p>2) Нам незрозуміло які претензії має ГЕР до ОК5 «Філософія» і до ОК «Науковий образ світу». Ці ОК входять до переліку обов'язкових дисциплін для забезпечення загальних компетентностей випускників КНУТШ відповідно до рішення Науково-методичної ради Університету (протокол від 23.12.2014 р.), яка, користуючись академічними правами ЗВО (зокрема правом спрямовувати 25% програми на формування компетентностей які можуть бути навіть зовсім не дотичними до спеціальності), визначила перелік компетентностей якими має володіти будь-який випускник будь-якої із програм КНУТШ. Викладання цих дисциплін спрямоване на всебічний розвиток особистостей і не має вузькопрофільного характеру що Університет вважає правильним. Понад те, ми переконані в тому що пропонувані в проекті висновку ГЕР кроки неминуче призведуть до звуження світогляду випускників, що нанесе їм шкоду в будь-якій майбутній діяльності. Вчитель історії який відстає від своїх учнів у розумінні природних процесів, вмінні узагальнювати процеси і явища не матиме жодного авторитету. Університет не може вчинити такого злочину по відношенню до своїх майбутніх випускників.</p> <p>3) Відповідно до того ж рішення Науково-методичної ради Університету (протокол від 23.12.2014 р.) для забезпечення загальних компетентностей випускників КНУТШ на бакалаврських ОП має викладатися НД пов'язана з екологією. На історичному факультеті такою дисципліною є «Історична екологія» (ОК8), яка викладається для здобувачів всіх бакалаврських ОП. Ми також змушені нагадати шановним членам ГЕР що ЄС неодноразово приймав рішення різного рівня щодо <i>необхідності екологізації вищої освіти як запоруки виживання людства</i>.</p> <p>ОК38 Етнологія, ОК39 Історія мистецтв беруть участь у забезпеченні формування незначної кількості ФК, однак важливі для підготовки педагога історика оскільки дають розуміння про етнічну історію українців та інших</p>

Критерій	Проект висновку ГЕР	Коментар КНУТШ
	<p>застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання, здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з історії, тощо, і може бути інтегрована у зміст інших ОК пед спрямування.</p> <p>4.4 На ОП не систематично оновлюється зміст освіти на основі актуальних наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі. У переліках рекомендованої літератури в робочих програмах є застаріла література. У переліку рекомендованих джерел в РП Джерелознавча практика значна частина застарілих (5 з 10-ти) (Методична розробка до вивчення термінології історичного джерелознавства та археології в курсі «Джерелознавство вітчизняної історії». – Дніпропетровськ, 1992. – 44 с.). У переліку основної літератури в РП ОК «Історія освіти в Україні з давніх часів до кінця XIX ст.» найновіше джерело – 2008 року, водночас серед основної літератури є, наприклад, і таке джерело – «Баїк Л., Мітюров Б. Стан народної освіти, школи і педагогічної думки на західноукраїнських землях в період панування Австро-Угорської монархії. – Дрогобич: ДДП, 1965». У переліку додаткових джерел в РП ОК Філософія є застарілі російськомовні джерела російських видавництв, як і в РП ОК «Науковий образ світу» (Венсовский С. Современная научная картина мира, М., 1986; Дубнищева В. Концепции современного естествознания, М., 1992).</p> <p>Рекомендації В ОП 2023 та НП 2023 переглянути розподіл годин між лекційними й семінарськими заняттями щодо збільшення годин на проведення семінарів, а також передбачити практичні заняття, проведення яких є оптимальною формою реалізації компетентнісного підходу та формування програмних результатів навчання, зокрема практичних умінь і навичок. В ОП 2023 та в освітній діяльності на ОП у 2023-2024 навчальному році: - переглянути зміст ОК «Українська мова у професійній комунікації» з урахуванням потреб підготовки вчителя історії та його професійної діяльності; - увідповіднити мету і зміст ОК «Філософія» до потреб підготовки вчителя історії; - переглянути доцільність включення ОК «Науковий образ</p>	<p>народів світу, сучасні глобальні та регіональні етнічні процеси, поглиблюють знання з історії розвитку світового та українського мистецтва. Виділені ОК безпосередню сприяли формуванню зазначених у проекті висновку ГЕР ПРН «Знати історичну термінологію та наукову періодизацію історичних процесів», «Розуміти значення культури як форми людського існування, цінувати різноманіття та мультикультурність світу» під кутом зору етнології та історії мистецтв як окремих напрямків історичної науки.</p> <p>OK22 Історія комуністичного тоталітарного режиму: становлення, еволюція, реалізація в Україні введена з метою акцентувати увагу здобувачів освіти на розумінні витоків сучасних взаємин на пострадянському просторі і розуміння причин війни росії проти України. Робити висновки щодо змісту ОК28 «Пед майстерність вчителя» (3 кр в ОР2022) передчасно, оскільки він відрізнятиметься від змісту ОК 24 «Педагогічна майстерність» (ОП 2018).</p> <p>4.4 Зміст освіти на основі актуальних наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі оновлюється систематично про що свідчать всі РП з обов'язкових та вибіркового НД. У 2-х ОК в робочих програмах залишилися російськомовні видання у списку додаткової літератури, у оновлених робочих програмах цих дисциплін російськомовні видання відсутні. У переліку основної літератури в РП ОК «Історія освіти в Україні з давніх часів до кінця XIX ст.» найновіше джерело – 2008 року, водночас у переліку додаткової літератури є видання 2015 р. При викладанні цієї дисципліни НПП акцентує особливу увагу на історіографічних питаннях, що і зумовило наведення в списку рекомендованої літератури видань ще з радянських часів. РП Джерелознавчої практики містить видання 1990-х років, які знайомлять здобувачів освіти із методикою роботи з історичними джерелами і залишаються актуальними і на сьогоднішній день.</p> <p>Робоча група ОП вивчила рекомендації ГЕР щодо розподілу годин між лекційними, семінарськими і практичними заняттями і внесла відповідні зміни у нову редакцію навчального плану. Також окремі ОК змінені чи перенесені з обов'язкової частини у вибірккову (наприклад «Історія мистецтв»).</p> <p>- Зміст освіти на основі актуальних наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі оновлюється систематично про що свідчить абсолютна більшість РП з обов'язкових та вибіркового НД - НМК історичного факультету, яка відповідає за перевірку навчально-методичного забезпечення програми, традиційно здійснює перевірку цих матеріалів перед початком навчального року. Додаткова перевірка РП на</p>

Критерій	Проект висновку ГЕР	Коментар КНУТШ
	<p>світу» в цю ОП, з огляду на те, що мета і зміст цієї НД не відповідають завданням підготовки бакалавра-вчителя історії;</p> <ul style="list-style-type: none"> - винести у вибіркові дисципліни та/або інтегрувати у зміст інших дисциплін такі ОК – Історична екологія, Етнологія, Історія мистецтв, які практично не забезпечують ФК; - НПП систематично оновлювати зміст освіти на основі актуальних наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі. У робочих програмах на 2023-2024 навчальний рік переглянути переліки рекомендованих джерел, оновити їх та забезпечити включення у ці переліки актуальних видань, в яких відображено останні досягнення відповідних наук, та не включати в ці переліки російськомовні джерела та/або джерела видавництва країни-агресора. <p>До початку 2023-2024 навчального року службам/структурним підрозділам, відповідальним за якість освіти в цій частині у ЗВО, провести перевірки навчально-методичного забезпечення щодо його актуальності.</p>	<p>рівнях ОП, кафедр і університетських підрозділів відбудеться до початку 2023-2024 н.р.</p>
<p>Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність</p>	<p>Рекомендації</p> <p>Підтримуємо рекомендацію ЕГ щодо залучення до контрольних заходів, передусім до атестації здобувачів на ОП, зовнішніх стейкхолдерів, експертів галузі, роботодавців.</p>	<p>Рекомендація абсолютно незрозуміла.</p> <p>ЕК в Університеті ЗАВЖДИ очолюють фахівці які не брали участі у викладанні в нашому ЗВО.</p> <p>На цій ОП у 2022 і в 2023 р. ЕК очолював Ігор Анатолійович Коляда - доктор історичних наук, професор, професор кафедри методики навчання суспільних дисциплін і гендерної освіти історико-філософського факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.</p>
<p>Критерій 6. Людські ресурси</p>	<p>Рекомендації</p> <p>Для забезпечення більш повної відповідності академічної кваліфікації НПП до навчальних дисциплін, викладання яких вони забезпечують, упродовж 2023 року опублікувати 1-2 статті з проблематики відповідних дисциплін у вітчизняних фахових виданнях, а також у виданнях, які індексуються у міжнародних наукометричних базах даних.</p> <p>Тематику підвищення кваліфікації НПП максимально наближувати до проблематики навчальних дисциплін, викладання яких вони забезпечують.</p>	<p>НПП, які викладають ОК, мають суттєві наукові здобутки в царині педагогічної освіти і мають публікації в тому числі у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science, беруть участь у міжнародних і всеукраїнських конференціях з педагогічної освіти, підвищують кваліфікацію, проходять стажування, виступають на методичних об'єднаннях вчителів із доповідями присвяченими організації освітнього процесу.</p> <p>Так, у члена робочої групи ОП доцента Г.Черевичного 4 публікації присвячені різним аспектам педагогічної освіти надруковані у виданнях, які входять до міжнародних науко-метричних баз Scopus та Web of Science. У гаранта ОП А. Пижика 1 публікація з організації освітнього процесу у виданні, що індексується у Web of Science.</p> <p>Профільна кафедра виступає організатором чи співорганізатором наукових заходів на яких розглядаються різні аспекти організації та забезпеченні підготовки майбутніх педагогів про що зазначалося у самоаналізі.</p> <p>Публікація статей відповідно до тематики ОК є постійною практикою НПП в КНУТШ</p>
<p>Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси</p>	<p>Рекомендації</p> <p>Проводити опитування здобувачів щодо їх задоволеності різними видами підтримки, яка їм надається/ може бути надано</p>	<p>Під час щорічних опитувань (UniDos і опитування щодо якості ОП) здобувачі освіти відповідають на питання пов'язані з рівнем їх задоволеності різними</p>

Критерій	Проект висновку ГЕР	Коментар КНУТШ
	у ЗВО. Здобувачів та НПП опитувати щодо виявлення випадків дискримінації, корупції, сексуальних домагань, проводити роботу щодо запобігання таких випадків.	видами підтримки з боку ЗВО. Випадків дискримінації, корупції, сексуальних домагань не було. Здобувачі освіти і НПП ознайомлені з процедурами як діяти в разі подібних інцидентів.
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	<p>8.6 Не можемо стверджувати, що у ЗВО та на ОП зокрема беруться до уваги результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій). Так, рекомендації щодо удосконалення моделі вибірковості регулярно надаються ЕГ та ГЕР. До прикладу, ГЕР 01 вже рекомендувала ЗВО – «Продовжити удосконалення ОПП та освітньої діяльності на цій ОПП в частині реалізації права студентів на вибір навчальних дисциплін і загалом на формування індивідуальної освітньої траєкторії. В ОПП та НП вказувати лише загальний обсяг кредитів на дисципліни вільного вибору студентів» http://surl.li/hnhms. Рекомендації «Удосконалити процедуру реалізації права здобувачів вищої освіти на формування індивідуальної освітньої траєкторії за рахунок збільшення кількості вибіркових блоків чи практичного забезпечення обрання з дисциплін (в обсязі 60 кредитів) з інших ОП» надавали й ГЕР 03 http://surl.li/hnhmz та ін.</p> <p>8.7 Не можемо констатувати, що внутрішня система забезпечення якості освіти функціонує достатньо ефективно. Так, не всі НПП систематично оновлюють зміст освіти на основі актуальних наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі. У переліках рекомендованої літератури в робочих програмах є застаріла література, а також російськомовні джерела та/ або джерела російських видавництв.</p>	<p>Не можемо погодитись із зауваженням. Навпаки Університет як ні один інший університет України ретельно вивчає всі без виключення рекомендації ЕГ і ГЕР і висловлює свою згоду чи пояснює причини незгоди з кожною з них, про що легко пересвідчитись вивчивши а) спеціалізовані сторінки нашого сайту присвячені процесам акредитації:</p> <ul style="list-style-type: none"> - https://knu.ua/ua/official/accreditation/bachelordegree/ - https://knu.ua/ua/official/accreditation/master-degree/ - https://knu.ua/ua/official/accreditation/phd-degree/ - https://knu.ua/ua/official/accreditation/bachelordegree/2022-2023/ - https://knu.ua/ua/official/accreditation/masterdegree/2022-2023/ - https://knu.ua/ua/official/accreditation/phddegree/2022-2023/ <p>б) Ухвали Вченої ради http://senate.univ.kiev.ua/?p=1650 http://senate.univ.kiev.ua/?p=1894 http://senate.univ.kiev.ua/?p=2123 в) матеріали конференцій 2021 і 2022 років із розбудови систем забезпечення якості вищої освіти (https://sites.google.com/view/osvita-zvo/) З цієї інформації легко побачити що університет завжди безумовно погоджується з тими рекомендаціями які базуються на чинному законодавстві та на кращих практиках ЄПВО. Водночас, оскільки рекомендації експертних груп і галузевих експертних рад не є обов'язковими до виконання (вони носять рекомендаційний характер і надаються до відома, як свідчать документи, рішення роз'яснення Національного агентства забезпечення якості вищої освіти України), ми маємо право не погоджуватись з тими рекомендаціями які суперечать стратегії Університету, нашій Концепції освітньої діяльності і прийнятими рішеннями щодо освітніх програм і системи забезпечення якості. Дійсно, ми вже отримували рекомендації ГЕР 01 і ГЕР 03 щодо реалізації права студентів на вибір навчальних дисциплін і загалом на формування індивідуальної освітньої траєкторії, і надавали наші аргументовані відповіді на ці пропозиції. Наразі лише можемо повторити твердження що студенти КНУТШ мають найбільші в Україні права на вибір навчальних дисциплін, а прийняті в Університеті підходи до конструювання освітніх програм повністю відповідають чинному законодавству У КНУТШ багаторівнева внутрішня система забезпечення якості. Систематичний контроль за змістом РП лежить безпосередньо на гарантові ОП, кафедри та структурному підрозділі, який забезпечує викладання відповідного ОК. Наведені у висновках ГЕР приклади</p>

Критерій	Проект висновку ГЕР	Коментар КНУТШ
	<p>Рекомендації</p> <p>У процесі моніторингу й удосконалення ОП враховувати результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти, зокрема, рекомендації щодо удосконалення моделі вибірковості, які регулярно надаються ЕГ та ГЕР за результатами експертизи ОП різних галузей знань, спеціальностей та рівнів вищої освіти у ЗВО.</p> <p>До початку 2023-2024 навчального року службам/структурним підрозділам, відповідальним за якість освіти в цій частині у ЗВО, провести перевірки навчально-методичного забезпечення щодо включення у нього актуальної навчальної та наукової літератури.</p>	<p>4-х програм не можуть ставити під сумнів функціонування всієї внутрішньої системи забезпечення якості освіти в КНУТШ. Звертаємо увагу, що специфіка викладання історичних дисциплін передбачає можливість використання літератури виданої в різні часи і в XX, і в XIX століттях для розуміння різних аспектів дисципліни, в тому числі історіографічних. І таку літературу в разі обґрунтування її необхідності не можна вважати застарілою.</p> <p>Університет небезпідставно вважає запроваджену в ньому модель вибірковості, як ефективно працює в майже шести сотнях програм за 21 галузями достойною того щоб від неї не відмовлятися і наразі рекомендує її до впровадження не тільки іншим ЗВО України, а й європейським партнерам в межах альянсу EUniWell, до якого нас прийняли у 2022 році. - НМК історичного факультету, яка відповідає за перевірку навчально-методичного забезпечення програми, традиційно здійснює перевірку цих матеріалів перед початком навчального року</p>
<p>Критерій 9. Прозорість та публічність</p>	<p>На сторінці ОП Середня освіта (Історія) http://surl.li/grqlc викладено ОП та переліки НД по рокам навчання без гіперпосилань, тобто, на цій сторінці робочих програм немає у доступі. На сайті кафедри новітньої історії України також викладено перелік ОК http://surl.li/grqlw однак, «розкриваються» лише частина з них, деякі РП не є доступними й на цій сторінці, немає тут і ОП. Є ще одна сторінка цієї ОП – http://surl.li/grqjk на якій також викладено переліки ОК і тут вони всі з гіперпосиланнями, однак, тут немає самої ОП. Погоджуємось з думкою ЕГ, що «для стейкхолдерів складно знаходити інформацію про ОП на кількох підсторінках кафедри чи факультету, підтримуємо рекомендацію ЕГ щодо створення окремої веб-сторінки для розміщення всієї точної та достовірної інформації про ОП для інформування стейкхолдерів, на яку можна перейти зі сторінки факультету та кафедри».</p> <p>Рекомендації:</p> <p>Для забезпечення зручності у користуванні стейкхолдерів, насамперед здобувачів освіти, рекомендуємо систематизувати всю інформацію щодо ОП та її методичного забезпечення на одній сторінці.</p>	<p>Оскільки навчання за ОП відбувається за різними редакціями то для того щоб здобувачам освіти було зрозуміліше на сайті профільної кафедри зроблені окремі сторінки з актуальною інформацією про ОК, які викладаються у поточному році відповідно до різних редакцій ОП, наведені РП цих ОК. Саме для зручності здобувачів освіти на одній сторінці міститься перелік РП всіх НД, які викладаються в поточному навчальному році на різних курсах. На іншій сторінці наведений перелік всіх дисциплін за новою редакцією ОП і актуальними робочими програмами тих дисциплін, які вже викладаються за редакцією ОП 2022. Здобувачі освіти, які поступили на навчання на ОП 2022, не будуть заплутуватися у пошуку і порівнянні різних освітніх програм. Звертаємо увагу, що скарг на незручність використання інформації про ОП чи відсутність доступу для ознайомлення з РП з боку стейкхолдерів і зокрема здобувачів освіти не надходило.</p> <p>У найближчій перспективі передбачається створення окремої сторінки для ОП. Інформація про НПП оновлюється регулярно і посилання на профілі у всіх викладачів у Google Scholar, Web of Science, Scopus мають бути розміщені до початку 2023-2024 н.р.</p>

Критерій	Проект висновку ГЕР	Коментар КНУТШ
	На сторінках кафедр у рамках опису «Склад кафедри» надати посилання на профілі викладачів у Google Scholar, Web of Science, Scopus.	